

CULTUUR & MEDIA

MET HARTELIJKE GROENTE Vinnie Ko leerde uitstekend Nederlands, mede dankzij de liedjes van K3. Zijn geestige columns zijn nu gebundeld. Het woordje 'er' had hij pas na drie jaar onder de knie.

interview Iris Pronk

Koreaanse wiskundige met een talenknobbel

Niets zo lekker als een broodje kroket, vindt Vinnie Ko (26). Zijn eerste hap was 'een hemels genoeg', kort daarna schafte hij zijn eigen frituurpan aan. Vanaf dat moment kwam er een vette walm uit zijn kleren; Ko bleef maar frituren, zelfs voor het ontbijt. Totdat hij ontdekte dat het menselijk lichaam niet bestand is tegen zoveel broodjes kroket en hij de consumptie beter kon beperken.

Het broodje kroket als hoogtepunt van de Nederlandse cultuur. Het is één van de verrassende observaties van de Zuid-Koreaan, die nu debuteert met een bundel columns: 'Met hartelijke groente'. Daarin beschrijft hij de eigenaardigheden van de Nederlandse taal en bevolking met aanstekelijke verwondering.

Billenkoek

Waarom zit een student op zijn kamer, maar niet op de kantine? Waarom stelt

een vriend voor om een terrasje te doen, dat moet je toch pakken? Lange vingers heeft Ko al zien liggen in het supermarktschap, maar waar kun je 'billenkoek' kopen?

Als 'lekker ding' een seksuele lading heeft, hoezo zegt een moeder dat dan tegen haar dochttertje? En waarom beweert een vrouw 'wij zijn zwanger' als alleen in haar buik een baby groeit en haar man dik is van te veel biertjes?

Ko kwam op zijn negentiende naar Groningen om psychologie te studeren; na anderhalf jaar stapte hij over op wiskunde, zijn master deed hij in Utrecht. 's Avonds en in het weekend beet hij zich vast in het Nederlands, dat hij inmiddels perfect beheerst.

Tasje

Die beheersing demonstreert hij tijdens het interview in een Utrechts café, waar hij vertelt over zijn taalontwikkeling.

"Als de caissière bij Albert Heijn vroeg: 'Wilt u een bonnetje?', moest ik in het begin heel hard nadenken. Ik ging aandachtig luisteren in de rij. Nu geef ik automatisch het meest gangbare antwoord: 'Nee hoor'."

'De' en 'het' waren het lastigst, vertelt Ko. "In het Koreaans gebruik je heel weinig lidwoorden. Wij zeggen: Ik heb afspraak." Ook het woordje 'er' was moeilijk, omdat het nauwelijks een betekenis heeft en "half weggeslikt wordt tussen de omringende woorden". Wilt u er een tasje bij? Tasje snapte hij binnen een week, maar het kostte hem drie jaar om 'er' onder de knie te krijgen.

Volgens Ko weerspiegelt het Nederlands hoe Nederlanders denken: "Heel rechttoe rechtaan: Wil je iets drinken? Kun je dit voor me regelen? In het Koreaans zit je altijd te knoeien met hoe formeel je moet zijn, die taal kent minimaal vier aanspreekvormen." De Nederlandse directheid van 'je' en 'u', slechts twee variaties, bevat hem wel.

Leermeesters

Behalve van taaldocenten, huisgenoten en winkelpersoneel leerde Ko Nederlands uit boeken: eerst 'Jip en Janneke', daarna de tienerserie van Francine Oomen: 'Hoe overleef ik...'

"Toen ben ik overgestapt naar 'Superduif' van Esther Gerritsen. Dat was echt een heel mooie roman, voor volwassenen maar geschreven vanuit het

Stukje bij beetje ontdekt Vinnie Ko hoe gelaagd en poëtisch de taal van K3 is

perspectief van een kind, dus in een eenvoudige taal."

Van doorslaggevende betekenis waren ook de liedjes van K3 – véél minder droog dan de teksten die Ko op de universiteit voorgeschoteld kreeg. "Terwijl ik meezong met de pakkende deun werd mijn taalgebruik kleurrijker en levendiger", schrijft hij in zijn boek. "Ik vind jou zo ontzettend leuk. Maar m'n zelfvertrouwen krijgt plots een deuk. Elke smoes die ik verzin zit vol met gaten." Stukje bij beetje ontdekt hij hoe 'gelaagd' en 'poëtisch' de taal van het zangtrio is: 'Ik wil jou, jij wil mij / Ik weet een plekje waar ze ons niet vinden / Jij mag me verslinden'.

Inmiddels spreekt Ko zo goed Nederlands dat het hem opvalt als zijn vriendin, Limburgse van origine, een fout maakt. "Haar hele familie zegt 'groter als'. Mijn vriendin zegt ook: 'ik knip een foto'. En: 'Zal ik je een kopje thee in schudden?' Dat klinkt leuk, maar het is fout. Soms corrigeer ik haar, bijvoorbeeld als ze zegt: 'jij bent mooier dan mij'."

Vinnie Ko, de Zuid-Koreaanse wiskundige met de talenknobbel, is nu een Nederlandse schrijver, die in zijn co-

RECENSIES

Matig spel in verouderde 'Lenny'

THEATER

George en Eran Producties

Lenny

★★★★

In 1966 sterft de legendarische stand-up comedian Lenny Bruce naakt op zijn toilet. Ooit subversief en tegendraads is hij nu mentaal en financieel kapot gemaakt door een overheid die de publieke zeden zegt te willen beschermen. In 2002, op het hoogtepunt van een door 9/11 en Pim Fortuyn aangewakkerde maatschappelijke discussie over de vrijheid van meningsuiting, schreef toneelschrijver en regisseur Koos Terpstra 'Lenny', waarin de opkomst en teloorgang van Bruce werd verbeeld, afwisselend gespeeld door Raoul Heertje en Hans Sibbel.

Nu, in 2016, speelt een groep jonge acteurs de tekst opnieuw, in de regie van Eran Ben-Michaël en in een rokerige nachtclubsetting waarbij het pu-

bliek aan tafeltjes zit. Het is altijd toe te juichen als een nieuwe generatie theatermakers Nederlands repertoire herontdekt, maar deze herontdekking is geen daverend succes.

Terpstra's tekst moet het niet hebben van een spannende dramatische ontwikkeling. Bij voortdurende herhaling roept Bruce (Mads Wittermans) door zijn scherpe tong ergernis op van clubeigenaren en politie, waardoor hij uiteindelijk nergens meer kan spelen en berooid achterblijft. Daar valt ook door de groep van Ben-Michaël weinig meeslepends van te maken. Het weinig subtiele en soms matige spel helpt bovendien niet mee om van Lenny een dramatisch personage te maken.

'Lenny' draaide in 2002 dan ook vooral om de politiek-geëngageerde ontleding van de toenmalige actualiteit. Destijds werd Fortuyns taal door samenleving en politiek nog behoorlijk subversief gevonden en de politiek reageerde onder andere met een appèl

Lenny Bruce.

Moslims, mongolen of Jesse Klaver beledigen is op geen enkele manier (meer) schokkend

aan normen en waarden. Maar de tijden zijn veranderd. In 2016 schokt nog weinig ons echt. De vrijheid van meningsuiting is vrijwel ongelimiteerd, zeker op sociale media, en de politiek beledigt vrolijk mee. Wat is dan nog de bedreiging van het vrije woord door de staat waarop de makers lijken te willen reageren?

Wat niet helpt, is dat de toegevoegde comedyteksten van cabaretier Sander van Opzeeland niet alleen niet erg leuk en weinig intelligent zijn, subversief zijn ze al helemaal niet. Moslims, mongolen of Jesse Klaver beledigen is op geen enkele manier (meer) schokkend, uitdagend of ongemakkelijk. Dus over welke subversiviteit de politie zich in de voorstelling nou zo druk maakt? De enige interessante gedachte die na 'Lenny' blijft hangen: zijn er überhaupt nog meningen die we echt subversief en ontoelaatbaar achten?

Robbert van Heuven

Tournee tot en met 7 januari.

Vinnie Ko vindt niets zo lekker als een broodje kroket. In Nederland bleef hij maar frituren. FOTO WERRY CRONE

lums zelfs nonchalant met uitspraken van Johan Crujff stroot ('elk nadeel hep zijn voordeel'). Hoe Nederlands kun je zijn?

Oslo

Dus is het een tikje bevreemdend dat de jonge auteur afgelopen zomer, dus nog voor het verschijnen van zijn boek, verhuisd is naar Oslo. Daar hij gaat promoveren in de wiskundige statistiek. Wilde hij helemaal opnieuw beginnen in het Noors?

Ja, zegt Ko, al was het een moeilijke beslissing, ook omdat zijn vriendin nog in Nederland woont. "Maar ik ben bang dat ik hier lui en tevreden word. Als je eenmaal schrijver bent, als je een imago hebt opgebouwd, dan heb je de neiging daaraan te voldoen. Dat wil ik niet. Ik wil de versheid van de beginner voelen, een avontuur beleven."

Mocht hij heimwee naar Nederland krijgen, dan kan hij in Oslo terecht in café Amsterdam, waar ze, zo heeft hij al ontdekt, broodjes kroket serveren.

Vinnie Ko, 'Met hartelijke groente. Nederlands door Koreaanse ogen'. Uitgeverij Podium, 176 pagina's, 15 euro.

GEFELICITEERD

Ko beschrijft alledaagse situaties op geestige wijze, zoals de verjaardag van huisgenoot Klaas. Iedereen zit gezellig in een kring appeltaart te eten, als Marc, een andere huisgenoot, binnenkomt. Die feliciteert eerst Klaas en vervolgens ook diens moeder, vader en zus. Wat ongelooflijk bijzonder dat ze allemaal op dezelfde dag jarig zijn, denkt Ko, die wiskunde studeert. Hij maakt een rekensom: "op 48.627.125 families van vier tref je één familie waarvan alle vier de leden dezelfde verjaardag hebben. Ik kijk rond. Iedereen zit te ouwehoeren. Niemand zegt er iets over en ik voel dat ik iets niet goed begrijp."

Als Marc hem de volgende dag uitlegt dat alleen Klaas jarig was, en dat het een gewoonte is om ook zijn familie te feliciteren, merkt Ko op: "De logica achter deze manier van feliciteren kon ik niet volgen, het zou wel weer zo iets typisch Nederlands zijn."

DE AANWINST Teylers Museum

Weissenbruch op zijn Weissenbruchst

Jan Weissenbruch:
'De Wagenbrug te Den Haag'
(ongedateerd)

Het is nog vroeg in de ochtend. De schaduw-
wen zijn lang, op straat is het rustig. Een
vrouw met een kar verkoopt brood aan de
deur. Groepjes mensen lopen op hun gemak
over de Wagenbrug in Den Haag.

Vlak om de hoek, in de Raamstraat, woonde Jan Weissenbruch (1822-1880), de maker van deze aquarel. Hij leed aan het eind van zijn leven aan pleinvrees, of zoals het door zijn negentiende-eeuwse biograaf Carel Vosmaer werd verwoord: 'Het was die zonderlinge ziekte waardoor men zich niet waagt aan drukte, aan woelige straten, aan het alleen oversteken van een plein.' Maar even snel naar buiten om een schetsje te maken lukte Weissenbruch nog wel. In zijn atelier maakte hij er vervolgens deze aquarel 'De Wagenbrug te Den Haag' van.

Teylers Museum in Haarlem kreeg het werk onlangs van mevrouw en meneer Osieck-Winkelman. Aanleiding was de Weissenbruch-tentoonstelling die nu in Teylers te zien is. Conservator Terry van Druten noemt de aquarel 'Weissenbruch op zijn Weissenbruchst'. "Hij schil-

derde zomaar een moment in de vroege ochtend, waarop je hele gewone handelingen ziet, en gaf dat moment een soort tijdloosheid mee. Dat was zijn handelsmerk."

De Wagenbrug te Den Haag is een goed voorbeeld van het soort werk dat hij aan het einde van zijn leven maakte. Vooral door het extreme perspectief waarmee hij die rij huizen rechts heeft geschilderd. "Je kijkt er zo scherp langs dat de ramen verticale streepjes zijn geworden. Het spel van die lijnen is voor hem belangrijker dan een puur decoratief plaatje maken."

Toen de aquarel in het museum kwam, hebben ze hem eerst gewassen. Ja, letterlijk. In een badje met water. Van Druten: "Dat is een restauratietechniek waar je wel een beetje handigheid in moet hebben. Anders verdwijnt niet alleen het vuil, maar ook de kleur." Nu ziet het werk er weer frisser uit. Tot 8/1 is de aquarel te zien op 'Jan Weissenbruch - de Vermeer van de 19de eeuw'. Daarna gaat hij naar het depot. Een aquarel moet zo min mogelijk aan licht worden blootgesteld.

Sandra Kooke